

Заедници инклузивни
за млади

2023

МОНИТОРИНГ ИЗВЕШТАЈ

ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ЗАКОНОТ ЗА
МЛАДИНСКО УЧЕСТВО И МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ
ВО ЈУГОЗАПАДНИОТ РЕГИОН

Финансирано од
Европска Унија

Национален младински совет
на Македонија

YOUTH EMPOWERMENT PLATFORM

СФЕРА
Интернешнл

Фондација
за развој на
локалната
заедница

LOCAL
COMMUNITY
DEVELOPMENT
FOUNDATION

ИЗДАВАЧ:

Национален младински совет на Македонија
ул. Вељко Влаховиќ, бр. 7/1-1, 1000 Скопје
www.nms.org.mk
info@nms.org.mk

ЗА ИЗДАВАЧОТ

Филип Ивковски, в.д. претседател

АВТОР И УРЕДНИК

Филип Кулаков

СОРАБОТНИЦИ

Мариана Ангелова, Невенка Лонгрова Гирова, Александар Михајловиќ, Ана Наумоска, Деа Здравковска, Дејан Петровски, Ивана Атанасовска, Ивана Хаџи-Николова, Јорданчо Миневски, Кристијан Панев

ЛЕКТУРА

Валентина Јошевска

ТЕХНИЧКО УРЕДУВАЊЕ

Андреј Баџуков

ГОДИНА НА ИЗДАВАЊЕ

2023

Овој мониторинг-извештај е подготвен со финансиска поддршка на Европската Унија. Неговата содржина е единствена одговорност на Националниот младински совет на Македонија и не ги одразува ставовите на Европската Унија.

ЗА ПРОЕКТОТ

Главната цел на проектот „Инклузивни заедници за млади“ е да ги ангажира младинските граѓански организации да им обезбедат поддршка на своите локални заедници за да ги искористат постојните механизми за учество во локалните политики и процесите за донесување одлуки кои се однесуваат на нивните потреби и потребите на нивните конституенти.

Главните активности на проектот вклучуваат: зајакнување на капацитетите на младинските организации и локалните младински совети преку серија работилници, следење на имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики, оценување на инклузивноста на младите во локалните самоуправи во Северна Македонија, изготвување препораки за политики и поддршка на младински иницијативи за застапување кои го зголемуваат младинското учество во јавната политика.

Проектот го спроведува Националниот младински совет на Македонија, заедно со партнерите Фондација за развој на локалната заедница – Штип, SFERA International Битола и Платформа за младинско јакнење ЈЕП – Гостивар. Проектот „Инклузивни заедници за млади“ е поддржан од Европската Унија

ЗА ПАРТНЕРИТЕ

НАЦИОНАЛЕН МЛАДИНСКИ СОВЕТ НА МАКЕДОНИЈА

Националниот младински совет на Македонија (НМСМ) е платформа која ги претставува интересите и потребите на младите луѓе како врска меѓу сите засегнати страни и која им обезбедува вклучување и активно учество на младите во процесот за донесување одлуки на секое ниво. НМСМ е основан на 29 јуни 2013 година од 55 организации.

НМСМ е претставничко тело на младинските организации во Северна Македонија. Советот обединува сојузи, младински организации, организации за млади и подмладоци на други организации со цел да се промовираат и застапуваат младите и правата на младите во Република Северна Македонија.

Членството на НМСМ е разновидно, обединувајќи организации што работат на национално и на регионално ниво, во рурални и во урбани средини, студентски организации, разграноци на меѓународни организации и други типови здруженија. Во процесот за остварување на своите цели, НМСМ ги застапува интересите на младите во Република Северна Македонија без разлика на нивната социо-економска положба, пол, раса, етничко и културно потекло, политичко и верско уверување, сексуална ориентација, родов идентитет или каква било друга форма на различност.

ФОНДАЦИЈА ЗА РАЗВОЈ НА ЛОКАЛНАТА ЗАЕДНИЦА

Фондацијата за развој на локалната заедница Штип (ФРЛЗ) е формирана во декември 2006 година и е правен наследник на Центарот за поддршка на НВО Штип. Мисијата на ФРЛЗ е за ефективно учество на граѓаните во креирањето на јавните политики и нивното доследно спроведување. ФРЛЗ има воспоставено добра соработка со граѓанските организации од Македонија, локалните и националните институции, бизнис-заедницата и медиумите.

Домашни и странски донатори се партнери на ФРЛЗ во поддршката на развојот на граѓанското општество во Македонија и промоцијата на принципите на владеење на правото и доброто управување. Фондацијата активно работи во секторите: децентрализација, добро управување, владеење на правото, лобирање и застапување, човекови права, транспарентност и отчетност, промоција на филантропија и др.

Активностите на Фондацијата ги користат граѓаните, граѓанските организации, локалните и државните институции, бизнис-секторот, активни млади лица, медиумите и донаторите.

СФЕРА ИНТЕРНЕШНАЛ

Здружението за одржлив развој СФЕРА ИНТЕРНЕШНАЛ – Битола е формирано во 2009 година и се фокусира на младите и на сите граѓани во Општина Битола за остварување на своите главни цели, активности и акции во рамките на нашата мисија којашто е за покренување на свеста и едукација на локалните заедници, преку неформални едукативни методи, на темите како: заштита на животната средина, културно и природно наследство, здрав живот, долгорочна одржливост на младинскиот развој и активно учество на младите преку волонтирање во Северна Македонија.

Визијата на СФЕРА ИНТЕРНЕШНАЛ е за чиста еколошка животна средина во Република Северна Македонија и искористување на алтернативните извори за енергија.

СФЕРА ИНТЕРНЕШНАЛ преку неформално образование поттикнува практикување здрав живот, грижа за животната средина, активно учество на младите во РСМ и волонтерство.

ПЛАТФОРМА ЗА ЗАЈАКНУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ

Платформата за зајакнување на младите – ЈЕП е формирана во 2015 година која се стреми да ги поддржи младите од Гостивар и околината преку негување на нивните лидерски вештини, охрабрување на нивниот граѓански ангажман и обезбедување технички вештини.

Мисијата на ЈЕП е поттикнување и зајакнување на младите преку различни проекти. Нашата цел е инспирирање и обучување на младите да преземат активна улога во процесот за донесување одлуки.

СОДРЖИНА

ЗА ЗАКОНОТ ЗА МЛАДИНСКО УЧЕСТВО И МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ	7
ЈУГАЗАПАДЕН РЕГИОН	10
Локални младински совети	11
Локални стратегии за млади	11
Службеници за млади	11
Канцеларии за млади	12
Младински центар	12
Финансирање	12
ЗАКЛУЧОЦИ	13
ПРЕПОРАКИ	15

ЗА ЗАКОНОТ ЗА МЛАДИНСКО УЧЕСТВО И МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ

Во 2018 година, по иницијатива на Клубот за младински прашања и политики во Собранието на Република Северна Македонија започна процес за креирање Закон за млади. Процесот следуваше по втор пат, откако во 2011 година од страна на државата, а на барање на младинскиот сектор, тогашниот предлог-закон за млади беше повлечен. На национално ниво при процесот за креирање на законот беше формирана експертска работна група составена од претставници на младинскиот сектор, со цел да придонесат во креирањето на содржината на законот, засновано врз нивните искуства од работата со млади на национално и на локално ниво. Во експертската работна група учествуваа пратеници од позицијата и опозицијата, претставници на подмладоците на политичките партии и претставници на меѓународната заедница. Националниот младински совет на Македонија учествуваше со пет претставници, кои ги застапуваа интересите на организациите членки на советот. Во текот на овој процес Националниот младински совет на Македонија, со поддршка од своите организации членки и Базата на обучувачи на НМСМ, спроведе 17 консултации со младите на локално ниво со цел утврдување на потребите на младите за тоа што сакаат да биде имплементирано со новиот Закон за млади.

На 14 јануари 2020 година, Собранието на Република Северна Македонија го донесе законот под името „Закон за младинско учество и младински политики“.

Законот за младинско учество и младински политики е првото законско решение во Северна Македонија кое го гарантира младинското учество и ги препознава младите и формите на младинско организирање. Како таков, законот прави дистинкција помеѓу младинска организација, организација за млади и младинска чадор-организација, и ја делегира обврската на Агенцијата за млади и спорт да води Регистар на формите на младинско организирање. Законот, дополнително, за прв пат дава дефиниција што е млад човек, младинска политика, младинско учество, младинска работа и младински работник.

Во поглед на младинското учество, законот предвидува механизми на национално и на локално ниво за вклучување на младите во процеси за креирање политики и донесување одлуки, односно Национално советодавно тело за младински политики и локални младински совети во сите општини.

Од аспект на политиките за млади, во самиот закон е опфатено носење национална стратегија за млади и локални стратегии за млади, како клучни стратешки документи за активности за млади кои ги планираат и ги спроведуваат институциите и општините. Националната стратегија за млади е стратешки документ со кој се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на младинските политики и унапредување на интересите на младите, и таа се донесува за временски рок од пет години. Локалната стратегија за млади е стратешки документ со кој во согласност со Националната стратегија за млади, се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на младинските политики и унапредување на интересите на младите на локално ниво.

Законот за младинско учество и младински политики предвидува и сервиси за млади, односно механизми за доближување на институциите за младите и овозможување нивен раст и развој. Како такви, во рамките на законот се дефинирани канцеларии за млади и младински центри, а во рамките на државните институции и општините е предвидено именување на службеник за млади, односно лице одговорно за работењето на претходно наведената канцеларија за млади, како и за координирање, спроведување и следење прашања од интерес за младите во делокругот на надлежностите на институцијата. Во рамките на поглавјето Сервиси за млади, исто така, е превидено и Агенцијата за млади и спорт да воспоставува истражувачки центар за теми поврзани со младите.

И на крај, во однос на финансирањето за спроведување на овој закон од Буџетот на Република Северна Македонија годишно се издвојуваат средства во висина од најмалку 0,3%, додека од буџетите на општините за млади се издвојуваат средства во висина од најмалку 0,1% на годишно ниво.

Законот за младинско учество и младински политики, во формата во која е донесен, покрива многу поволности за младите и младинските организации во Северна Македонија, но остава простор за негово проширување и унапредување, особено во поглед на креирање механизми за надзор на спроведувањето на законот на централно и на општинско ниво, и обезбедување квалитет на предвидените механизми за младинско учество и сервиси за млади, како и за препознавање на НМСМ како Национален младински совет, што е практика во европските држави, со цел користење на веќе постојните практики воспоставени преку НМСМ кон креирање подобри и

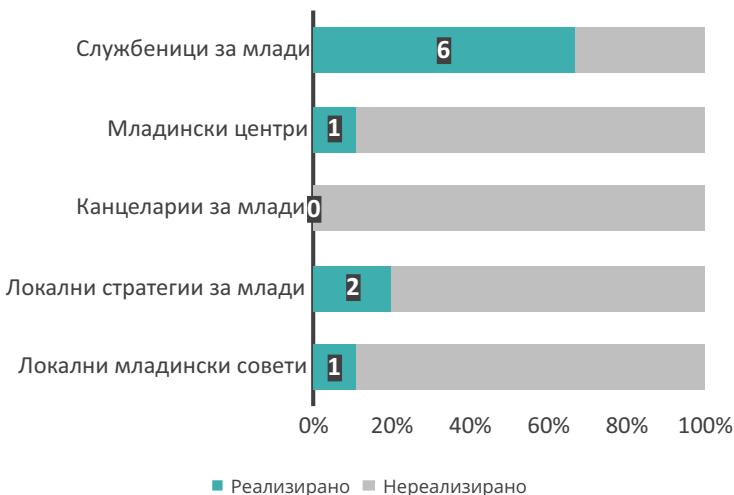
поквалитетни младински политики.

Три години од донесувањето на овој закон, во април 2023 година се одржа јавна расправа за Законот за младинско учество и младински политики на која се дискутираше кои аспекти на законот функционираат, а кои не – со цел да се утврди каде има потреба за промени во законот.

ЈУГОЗАПАДЕН РЕГИОН

Во Југозападниот Регион спаѓаат 9 општини, и тоа, Општина Вевчани, Дебар, Дебрца, Кичево, Македонски Брод, Охрид, Пласница, Струга и Центар Жупа.

ЛОКАЛНИ МЛАДИНСКИ СОВЕТИ

Кога станува збор за механизмите за младинско учество, во овој регион единствено Општина Охрид има формирano локален младински совет.

ЛОКАЛНИ СТРАТЕГИИ ЗА МЛАДИ

Во овој регион исто така, во две општини се усвоени локални стратегии за млади, односно во Општина Кичево и во Општина Охрид. Во конкретниот случај во Кичево станува збор за стратегија донесена пред усвојувањето на Законот за младинско учество и младински политики, и истата важела за периодот 2017-2022 година, а во Охрид станува збор за стратегија која се однесува на периодот 2021-2026.

СЛУЖБЕНИЦИ ЗА МЛАДИ

Општините Вевчани, Дебарца и Пласница се единствените општини кои немаат именувано службеник за млади во овој регион, и врз основа на овој податок, обврската е исполнета кај 6 од вкупно 9 општини.

КАНЦЕЛАРИИ ЗА МЛАДИ

Дополнително, во однос на службите за млади, во овој регион нема канцеларија за млади, но потребно е да се истакне дека Општина Македонски Брод тврди дека за канцеларија за млади е избрана канцеларијата каде што работи службеникот за млади.

МЛАДИНСКИ ЦЕНТАР

Во овој регион, единствено Општина Охрид има отворено младински центар, и со истиот раководи Коалиција СЕГА.

ФИНАНСИРАЊЕ

Во поглед на финансирањето на локално ниво, општините имаат обврска на годишно ниво да издвојуваат најмалку 0,1% од сопствените буџети.

Кога станува збор за општините од Југозападниот Регион, за 2022 година, само Општина Струга издвоила средства за имплементација на законот, а во однос на планираните за 2023 година, само Општините Струга и Охрид.

Општината издвоила средства за млади во
Буџетот за 2022 г.

Општината планира средства за млади во
Буџетот за 2023 г.

■ Издвоени ■ Неиздвоени

ЗАКЛУЧОЦІ

Имплементацијата на Законот за младинско учество и младински политики во Југозападниот Регион е на ниско ниво, со тоа што во вкупно 9 општини, досега се именувани 6 службеници за млади, отворен е 1 младински центар, формиран е 1 локален младински совет, усвоени се 2 локални стратегии за млади, но канцеларии за млади сè уште нема;

Југозападниот Регион особено потфрла кога станува збор за издвојување средства од буџетите на општините за спроведување на одредбите од Законот за младинско учество и младински политики, но има пораст на бројот во споредба од 2022 година со 2023 година.

ПРЕПОРАКИ

Итна имплементација на одредбите во Законот за младинско учество и младински политики, особено на општинско ниво;

Професионализација на службениците за млади со цел тие конкретно да се запознаат со своите надлежности и обврски, и притоа да се обезбеди стабилност на позицијата, а не нејзино ротирање помеѓу вработените во институцијата, односно општината.

Креирање и имплементација на програми за јакнење на капацитетите на претставниците на Локалните младински совети и младинските службеници.

Креирање прирачници за административните процедури за воспоставување и управување со механизмите и службите во надлежност на Единиците на локалната самоуправа.

Воведување посебна буџетска ставка за млади во рамките на буџетите на општините, со цел транспарентност и отчетност кон младите во поглед на тоа како се трошат и дали навистина се одвоени средствата што се дефинирани во законот.

